

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН ЯК СКЛАДОВА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ*

Досліджено європейські стандарти забезпечення прав національних меншин як невід'ємна складова процесу євроатлантичної інтеграції України. Євроатлантична інтеграція встановлює стандарти забезпечення прав національних меншин у країнах-кандидатах на вступ до ЄС та НАТО. Співпраця з НАТО у рамках партнерства передбачає запровадження вищого рівня забезпечення та реалізації прав національних меншин. Захист прав національних меншин став невід'ємною складовою політичних критеріїв членства в ЄС, це питання порушується також Договором про Європейський Союз та Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, рівень імплементації якої у частині забезпечення прав національних меншин аналізується у статті.

Ключові слова: Європейський Союз, Північноатлантичний Альянс (НАТО), національні меншини.

Yavir Vira. European standards for the protection of national minorities' rights as a component of Ukraine's Euro-Atlantic integration

European standards the protection of national minorities' rights are being studied as an integral part of Ukraine's Euro-Atlantic integration process. Euro-Atlantic integration sets standards for protection of national minorities' rights in the EU and NATO candidate countries. Collaboration with NATO under the Partnership requires the introduction of a higher level of protection and realization of the rights of national minorities. The protection of national minorities' rights has become an integral part of the political criteria for EU membership, and this issue is also raised by the Treaty on European Union and the Association Agreement between Ukraine and the EU, the level of implementation of which in terms of the protection of national minority rights is analyzed in the article.

Key words: European Union, North Atlantic Alliance (NATO), national minorities.

© ЯВІР Віра Анатоліївна — доктор політичних наук, старший науковий співробітник Інституту держави і права імені В. М. Корещького НАН України; ORCID 0000-0002-1854-5012; e-mail zhabchyk@gmail.com

* Стаття виконана в рамках виконання програми з підготовки Національної доповіді «Євроатлантичний вектор України»

Захист прав національних меншин є невід'ємною складовою міжнародного правового захисту прав людини. Особливістю сучасного розвитку міжнародно-правового захисту прав національних меншин вважається органічний, багаторівневий взаємозв'язок між актами міжнародного та національного права різного рівня, їх поєднання, що завершується формуванням як універсальних, так і регіональних систем захисту національних меншин¹. Політика кожної держави щодо національних меншин базується на міжнародно-правових та національних актах із захисту прав національних меншин, має як універсальні, так і унікальні риси, які відображають особливості її національного складу, міжетнічної взаємодії, етнонаціональної ситуації. Незважаючи на індивідуальний характер та різноманіття політико-правових механізмів захисту прав національних меншин, ця політика не може бути дискримінаційною, тобто містити ознаки порушення прав, оскільки слугує індикатором демократичності держави та дотримання стандартів у галузі прав людини. Євроатлантична інтеграція накладає певні обмеження, встановлюючи стандарти щодо забезпечення прав національних меншин у країнах-кандидатах на вступ до ЄС та НАТО.

Україна задекларувала намір приєднатися до Плану дій щодо членства в НАТО, виконання якого передувє вступу країни до НАТО. На офіційному сайті Північноатлантичного Альянсу зазначається, що «двері НАТО залишаються відкритими для будь-якої європейської країни, яка може взяти на себе зобов'язання щодо членства та сприяти безпеці на євроатлантичному просторі... Наразі чотири країни-партнери заявили про своє прагнення до членства в НАТО: Боснія і Герцеговина, Грузія, Республіка Північна Македонія та Україна»².

План дій щодо членства (ПДЧ НАТО) в НАТО є програмою дій, яка реалізується на основі індивідуального діалогу з країною-кандидатом шляхом запровадження програми заходів, спрямованих на сприяння їй у підготовці до майбутнього вступу до НАТО. ПДЧ НАТО складається з п'яти розділів (І. Політичні та економічні питання, ІІ. Оборона/Військові питання, ІІІ. Питання ресурсів, ІV. Питання безпеки, V. Правові питання). Держави в ході виконання ПДЧ мають досягти відповідності базовим принципам, викладеним у Вашингтонському догово-

рі (1949), — прагнення жити у мирі з усіма народами і урядами, рішучість захистити свободу, спільну спадщину своїх народів і їх цивілізацію, засновану на принципах демократії, свободи особистості й верховенства права, сприяти стабільності й добробуту в Північноатлантичному регіоні³. Ні в Північноатлантичному договорі, прийнятому у Вашингтоні в 1949 р., ні в Плані дій щодо членства в НАТО, прийнятому там же у 1999 р., безпосередньо не згадуються стандарти забезпечення прав національних меншин, однак підготовка держави до членства в НАТО безпосередньо стосується удосконалення правового захисту прав національних меншин.

По-перше, від країн, які задекларували намір щодо набуття членства в НАТО, очікується, що вони будуть: а) вирішувати міжнародні конфлікти мирним шляхом; б) демонструвати відданість принципам верховенства права та прав людини; в) вирішувати мирним шляхом міжетнічні конфлікти та зовнішні територіальні суперечки, і зокрема претензії стосовно невоз'єднаних земель та спірні питання внутрішньої юрисдикції, відповідно до принципів ОБСЄ та з метою прагнення до встановлення добросусідських відносин.

По-друге, співпраця з НАТО — у межах ПДЧ або партнерства, як у випадку з Україною, передбачає запровадження вищого рівня дотримання демократичних стандартів забезпечення та реалізації прав національних меншин. ПДЧ і партнерство кожна країна наповнює власним змістом, залежно від питань, які їй необхідно вирішити, або реформ, які необхідно здійснити, щоб наблизитися до стандартів НАТО. В 2002 р. було затверджено План дій Україна—НАТО, в якому визначаються стратегічні цілі й пріоритети України для досягнення повної інтеграції у євроатлантичну структуру безпеки і для створення стратегічних рамок для співпраці Україна—НАТО.

Серед принципів політики та безпеки зобов'язання України з метою більш тісної євроатлантичної інтеграції проводити внутрішню політику, яка базується, зокрема, на повазі до прав національних та етнічних меншин та недискримінації за політичними, релігійними або етнічними ознаками, що означає забезпечення адаптації законодавства для реалізації зазначеної політики⁴. Для досягнення цих принципів і цілей Україна

щорічно розробляла цільові плани, які в 2009 р. замінили річні національні програми співробітництва Україна–НАТО.

Відтак Річна національна програма під егідою Комісії України–НАТО на 2019 р., що є системним документом з описом реформ, необхідних для забезпечення ефективної реалізації курсу України на набуття повноправного членства в Організації Північноатлантичного договору, містить мету під назвою «Національна єдність та підтримка національних меншин», яка визначена складовою стратегічної мети «Досягнення відповідності критеріям, нормам та принципам НАТО та ЄС у соціально-політичній сфері»⁵. Згідно з нею Україна гарантує своїм громадянам рівні політичні, економічні, соціальні та культурні права і свободи та зобов'язується здійснювати заходи щодо забезпечення міжнаціональної злагоди та миру в суспільстві, сприяти всебічному розвитку та самореалізації громадян України.

Відповідно до документа до кінця 2020 р. планується забезпечення належного рівня захисту та реалізації прав національних меншин і сприяння задоволенню їх етнокультурних потреб шляхом реалізації таких пріоритетних завдань: 1) підтримання системної взаємодії органів державної влади з представниками та громадськими об'єднаннями національних меншин з метою забезпечення належного захисту прав національних меншин та корінних народів України; 2) активізація міжнародної співпраці України у сфері забезпечення і захисту прав національних меншин; 3) удосконалення нормативно-правової бази, спрямованої на регулювання етнонаціональних відносин, збереження та розвиток етнічної самобутності національних меншин відповідно до світових практик; 4) підвищення рівня соціальної єдності громадян України.

Цей документ вказує також на тенденцію об'єднання курсу на європейську та атлантичну інтеграцію України в політико-правових актах, включаючи Основний Закон, у преамбулі якого в 2019 р. було закріплено незворотність європейського та євроатлантичного курсу України. Ця тенденція є відображенням позитивних структурних зрушень, якими супроводжуються реформи на шляху України як до ЄС, так і НАТО. Йдеться про європейську модель розвитку, цінності й стандарти якої презентують, втілюють, просувають та захищають НАТО і ЄС, взаємно

доповнюючи одна одну. Для України надзвичайно важливим є досвід країн НАТО та ЄС з демократичного реформування влади і суспільства, а також всебічна допомога у вирішенні різноманітних завдань на шляху євроатлантичної інтеграції.

На відміну від НАТО, що є військово-політичним об'єднанням, Європейський Союз за інтеграційною суттю є економічно-політичним об'єднанням, тому сформував власні, більш чіткі стандарти захисту прав національних меншин, забезпечення яких вимагає від кожної-країни кандидата на вступ. Вони знайшли відображення в Копенгагенських критеріях, які були схвалені на засіданні Європейської Ради у м. Копенгагені 1993 р. Країни—кандидати на вступ до ЄС повинні продемонструвати: 1) стабільність інститутів, що гарантують демократію, верховенство права, повагу до прав людини, повагу і захист національних меншин (політичні критерії); 2) наявність дієвої ринкової економіки і здатність витримувати конкурентний тиск і дію ринкових сил у межах ЄС (економічні критерії); 3) здатність узяти на себе зобов'язання, що випливають з членства в ЄС, включаючи суворе дотримання цілей політичного, економічного, валютного союзу (критерії членства).

Таким чином, захист прав національних меншин став невід'ємною складовою політичних критеріїв членства в ЄС, що вказує на вагу та значущість цього фактора як підвалини європейської інтеграції поряд із демократією, верховенством права та захистом прав людини. Питання захисту прав національних меншин порушується Договором про Європейський Союз, в якому зазначається, що ЄС заснований на цінностях поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права і дотримання прав людини, включаючи права осіб, що належать до меншин. Ці цінності є спільними для держав-членів у межах суспільства, що характеризується плюралізмом, недискримінацією, толерантністю, справедливістю, солідарністю... (ст. 2)⁶. Європейський Союз поважає своє багате культурне і мовне різноманіття та піклується про збереження і розвиток культурної спадщини Європи (ст. 3).

А носіями культурної спадщини, культурного та мовного різноманіття є, в тому числі, національні (в окремих державах етнічні) меншини. Утвердження культурного різноманіття

у світі визнано дієвим способом зниження конфліктогенного потенціалу етнічного фактора, позаяк доводить цінність інших культур, їх рівність та важливість у сучасному глобалізованому світі. Захист культурного різноманіття на міжнародному рівні переслідує подвійну мету: з одного боку, забезпечувати гармонійне, мирне співіснування різних етногруп, які представляють різні культури, але проживають на території однієї держави, в з іншого — захищати різноманіття форм вираження цих культур⁷. Забезпечення прав національних меншин є важливою передумовою утвердження культурного різноманіття. Україна долучилася до цього процесу, ратифікувавши Конвенцію про охорону й заохочення різноманіття форм культурного самовираження в 2010 р.⁸

Як свідчить п'ята (Кіпр, Естонія, Литва, Латвія, Мальта, Польща, Словаччина, Словенія, Угорщина, Чеська Республіка, Болгарія, Румунія) та шоста (Хорватія) хвилі розширення 2004-2013 рр., ЄС висунув конкретні вимоги до країн-кандидатів, серед яких чільне місце було відведено впровадженню європейських стандартів дотримання прав національних меншин. Пильна увага до становища національних меншин у країнах-кандидатах була обумовлена тим, що розширення євроінтеграційного процесу на Схід означало, що Європейському Союзу доведеться мати справу з новими конфліктами та проблемами у сфері прав національних меншин. Проблема захисту прав національних меншин в ході євроінтеграції актуалізувалася після прийняття Директиви № 2000/43/ЄС Ради ЄС, що імплементує принцип рівного поводження з людьми незалежно від їх расового або етнічного походження⁹. Документ містить орієнтири для створення ринку праці, який сприяє соціальній інтеграції, шляхом формування взаємозалежної сукупності напрямів політики боротьби з дискримінацією щодо національних меншин. Реалізуючи цей правовий механізм, усі країни-члени ЄС зобов'язані здійснювати активну політику, що стимулює участь національних й етнічних меншин у суспільному житті (освіта, соціальний захист, включаючи соціальну безпеку і медичне обслуговування).

Але особливих вимог до імплементації стандартів захисту прав національних меншин не було: кожна країна-кандидат

обрала свій шлях реалізації. У деяких спеціально розроблялася законодавча база, приймалися відповідні закони про захист прав національних та етнічних меншин, створювалися інституції, що займаються вирішенням етнонаціональних проблем, актуальних для країни-кандидата¹⁰. Частина кандидатів, серед яких і Угорщина, прийняли закони про національні та етнічні меншини, іншим, зокрема Польщі та Румунії, на етапі євроінтеграції це не вдалося. Їх політика захисту прав національних меншин та вирішення міжетнічних проблем регламентувалася окремими статтями щодо національних меншин, імплементованими у галузеві закони всіх сфер життя, та міжнародно-правовими актами. Польща прийняла Закон «Про національні та етнічні меншини та про регіональну мову», вже як член ЄС, у 2005 р.

Забезпечення прав національних меншин у процесі євроінтеграції суттєво ускладнює відсутність у міжнародному праві чіткого визначення поняття та використання для його позначення різних термінів. У більшості міжнародно-правових актів, що стосуються національних, етнічних, расових питань, використовуються такі означення, як «національна», «расова», «етнічна», «культурна», «релігійна», «мовна» меншина. Це пояснюється складністю, багатоаспектністю, індивідуальним та конфліктогенним характером етнонаціональних процесів і явищ, а відтак небажанням держав чітко визначитися з поняттям з огляду на небезпеку для стабільності та територіальної цілісності, яку несе політизація питання захисту прав національних меншин. Деякі європейські держави (Греція, Нідерланди, Сан-Марино, Франція Ліхтенштейн, Люксембург, Мальта) заперечують конституювання національних меншин на своїх територіях, деякі використовують інші поняття: Італія — «мовна група», Австрія — «етнічна група», Велика Британія — «расова група (меншина)», Словенія — «автохтонна етнічна громада», Угорщина — «етнічна меншина», Польща — одночасно «національна» та «етнічна меншина». Також є суттєві відмінності у підходах до забезпечення прав національних меншин у національних законодавствах різних європейських держав.

Узагальнено національними меншинами вважаються етнічні групи, які кількісно поступаються більшості населення держа-

ви, не належать до титульного етносу (державотворчої нації), але, будучи громадянами цієї держави, мають відмінні етнічні, релігійні або інші особливості й виявляють почуття етнічного самоусвідомлення та спільності між собою, в тому числі спрямоване на збереження їх культури, традиції, релігії чи мови. У міжнародному праві національні меншини розглядаються як група осіб, громадян певної держави, які за фактом існування цієї групи, за критерієм національної, етнічної належності до неї підпадають під дію певних міжнародних, а також національних правил, стають об'єктами права і суб'єктами правовідносин.

У частині європейських країн до критеріїв належності до національної меншини додається тривалість проживання етнospільноти на території держави або фіксується перелік національних меншин спеціальним законом. Як правило, це робиться з метою «відсікання» мігрантів, які «розмивають» національний склад населення держави. Маніпулюючи визначенням національної меншини, частина європейських держав відмовляється надавати політико-правовий статус національної меншини недавно сформованим внаслідок активних міграційних процесів меншинам, що створює міжетнічну напругу та конфлікти. Це дає підстави констатувати певну дискримінацію «нових» мігрантських меншин порівняно зі «старими» національними меншинами на тлі антидискримінаційної політики, яка впроваджується в процесі євроінтеграції.

Антидискримінаційні вимоги та вимоги захисту прав національних меншин стали частиною Плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України, що виконувався Україною. Блок 2.4.3. «Права громадян, включаючи захист меншин» передбачав два рівні критеріїв: попередні критерії стосовно політичних засад (законодавство та планування) щодо ухвалення всеохопного антидискримінаційного законодавства (Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» був прийнятий в 2013 р.) та дотримання рекомендацій органів ООН, ОБСЄ/БДІПЛ, Ради Європи/ЄКРН та міжнародних правозахисних організацій у реалізації антидискримінаційної політики, захисті меншин, які відкривали шлях до критеріїв ефективної імплементації (стійкого виконання відповідних заходів), а саме: імплементації законодавства та антидискримінаційної

політики, кампанії щодо підвищення обізнаності громадськості з питань протидії расизму, ксенофобії, антисемітизму та інших форм дискримінації; зміцнення спроможності відповідальних органів у сфері антидискримінаційної політики та боротьби з расизмом та ксенофобією¹¹. Україна забезпечила достатній обсяг виконання критеріїв візової лібералізації, що визнав ЄС наприкінці 2015 р. Однак саме в цей час євроспільноту охопила міграційна криза, викликана потоком біженців з охоплених війнами країн Африки, тому запровадження безвізового режиму для України було відтерміновано до 2017 р.

Європейські стандарти забезпечення прав національних меншин зафіксовані в Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами – з іншої сторони (2014). Сторони, що її уклали, засвідчують відданість тісним і тривалим відносинам, які ґрунтуються на спільних цінностях, зокрема: на повазі до демократичних принципів, верховенства права, прав людини і основоположних свобод, у тому числі прав осіб, які належать до національних меншин, недискримінації осіб, які належать до меншин, і повазі до різноманітності та ін. Ці ж самі цінності згадуються також серед цілей політичного діалогу та реформ (ст. 4)¹². Співпраця між Україною та Європейським Союзом у сфері юстиції, свободи та безпеки відбуватиметься на основі принципу поваги до прав людини та основоположних свобод (ст. 14).

Оскільки інтеграція України до ЄС та НАТО стала невід'ємною складовою не лише зовнішньої, а й внутрішньої політики, органи виконавчої влади працюють над реалізацією цього стратегічного курсу, імплементуючи європейські стандарти захисту прав національних меншин в законодавство України. Затверджений урядом План заходів з виконання Угоди про асоціацію містить 1943 завдання, за виконання яких відповідальні 106 органів влади України. Серед них стосуються встановлення європейських стандартів забезпечення прав національних меншин такі: № 57 «Формування нової моделі державної етнополітики», що, зокрема, передбачає напрацювання законопроектів про засади державної етнополітики України, внесення відповідних змін до Закону України «Про національні меншини в Україні», про

статус кримськотатарського народу та проекту плану першочергових заходів щодо реалізації державної етнополітики; № 62 «Забезпечення належної реалізації Стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року», що передбачає затвердження регіональних планів заходів щодо реалізації Стратегії з урахуванням місцевих особливостей та проблем представників ромської національної меншини та їх фінансування, запровадження конкретних індикаторів, що характеризують поліпшення стану дотримання прав та умов життя для ромського населення України; № 52 «Посилення відповідальності за дискримінацію та вчинення злочинів на ґрунті ненависті», що передбачає внесення відповідних змін до Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення¹³.

1. Липчук О., Габльовська І. Захист прав етнонаціональних меншин — як вимога до країн кандидатів на вступ до ЄС. *Вісник Прикарпатського університету. Політологія*. 2013. Вип. 6-7. С. 107. 2. Enlargement // NATO. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49212.htm. 3. Північноатлантичний договір (Вашингтон, округ Колумбія, 4 квітня 1949 р.). NATO. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/official_texts_17120.htm. 4. План дій Україна-НАТО. / Міністерство юстиції України. URL: <http://old.minjust.gov.ua/2649>. 5. Про Річну національну програму під егідою Комісії Україна — НАТО на 2019 рік: Указ Президента України № 117/2019 від 10.04.2019. 6. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union. *Eu law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012M%2FTXT>. 7. Вітман К. М. Культурне різноманіття як механізм нейтралізації конфліктогенного потенціалу етнічності. *Держава і право*. 2010. Вип. 47. С. 631. 8. Конвенція ЮНЕСКО про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження, ратифікована Законом України № 1811-VI (1811-17) від 20.01.2010. 9. Council Directive 2000/43/EC of 29 June 2000 implementing the principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin. *EU law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32000L0043>. 10. Вітман К. М. Культурна автономія як потенційний механізм забезпечення прав національних меншин Румунії. *Актуальні проблеми політики*. 2007. Вип. 30. С. 397. 11. План дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України / Міністерство закордонних справ України. URL: mfa.gov.ua/mediafiles/files/EU_UKR_VFP_ukr.doc. 12. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікована Законом

України № 1678-VII від 16.09.2014. 13. План заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106.

References

1. Lypchuk O., Hablovska I. Zakhyst prav etnonatsionalnykh menshyn – yak vymoha do krain kandydativ na vstup do YeS. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu*. Politolohiia. 2013. Vyp. 6-7. S. 107. 2. Enlargement // NATO. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49212.htm. 3. Pivnichno-atlantychnyi dohovir (Vashynhton, okruh Kolumbiia, 4 kvitnia 1949 r.). NATO. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/official_texts_17120.htm. 4. Plan dii Ukraina-NATO. / Ministerstvo yustyttsii Ukrainy. URL: <http://old.minjust.gov.ua/2649>. 5. Pro Richnu natsionalnu prohramu pid ehidoiu Komisii Ukraina — NATO na 2019 rik: Ukaz Prezydenta Ukrainy № 117/2019 vid 10.04.2019. 6. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union. *Eu law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012M%2FTXT>. 7. Vitman K. M. Kulturne riznomanittia yak mekhanizm neitralizatsii konfliktohennoho potentsialu etnichnosti. *Derzhava i pravo*. 2010. Vyp. 47. S. 631. 8. Konventsiiia UNESCO pro okhoronu ta zaokhochennia rozmaittia form kulturnoho samovyrazhennia, ratyfikovana Zakonom Ukrainy № 1811-VI (1811-17) vid 20.01.2010. 9. Council Directive 2000/43/EC of 29 June 2000 implementing the principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin. EU law. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32000L0043>. 10. Vitman K. M. Kulturna avtonomiia yak potentsiinyi mekhanizm zabezpechennia prav natsionalnykh menshyn Rumunii. *Aktualni problemy polityky*. 2007. Vyp. 30. S. 397. 11. Plan dii shchodo liberalizatsii EU vizovoho rezhymu dlia Ukrainy / Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy. URL: mfa.gov.ua/mediafiles/files/EU_UKR_VFP_ukr.doc. 12. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony, ratyfikovana Zakonom Ukrainy № 1678-VII vid 16.09.2014. 13. Plan zakhodiv z vykonannia Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony, zatverdzhnyi Postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25 zhovtnia 2017 r. № 1106.

Yavir Vira. European standards for the protection of national minorities' rights as a component of Ukraine's Euro-Atlantic integration

European standards the protection of national minorities' rights are being studied as an integral part of Ukraine's Euro-Atlantic integration process. Euro-Atlantic integration sets standards for protection of national minorities' rights in the EU and NATO candidate countries. Collaboration with NATO under the Partnership requires the introduction of a higher level of protection

and realization of the rights of national minorities. The protection of national minorities' rights has become an integral part of the political criteria for EU membership, and this issue is also raised by the Treaty on European Union and the Association Agreement between Ukraine and the EU, the level of implementation of which in terms of the protection of national minority rights is analyzed in the article.

The protection of the rights of national minorities is an integral part of the international legal protection of human rights. A feature of modern development of international legal protection of the rights of national minorities is the organic, multi-level interconnection between acts of international and national law of different levels, their combination, which ends with the formation of both universal and regional systems of protection of national minorities. Each state's policy on national minorities is based on international legal and national instruments for the protection of the rights of national minorities, and has both universal and unique features that reflect the peculiarities of its national composition, interethnic interaction, and ethnic situation. Despite the individual nature and diversity of the political and legal mechanisms for protecting the rights of national minorities, this policy cannot be discriminatory, since it serves as an indicator of the state's democracy and compliance with human rights standards. Euro-Atlantic integration imposes some restrictions, setting standards for the protection of the rights of national minorities in the EU and NATO candidate countries.

Partnership cooperation with NATO envisages a higher level of respect for democratic standards for the protection and enjoyment of the rights of national minorities, although this is not raised in the North Atlantic Treaty. Protecting the rights of national minorities has become an integral part of the political criteria for EU membership, a matter also raised by the Treaty on European Union, which states that the EU is based on the values of respect for human dignity, freedom, democracy, equality, the rule of law and respect for human rights, including the rights of persons belonging to minorities. European standards for the protection of the rights of national minorities are set out in the Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part (2014).

As the integration of Ukraine into the EU and NATO becomes an integral part of not only foreign but also domestic policy, the government-approved Association Action Plan contains tasks relating to the establishment of European standards for the protection of national minorities, including the formation of a new model of national ethnopolitics and development of its legislative base.

Key words: European Union, North Atlantic Alliance (NATO), national minorities.